

Jaarverslag bestuur

Algemeen

Bibliotheek Kennemerwaard is verantwoordelijk voor het openbaar bibliotheekwerk in de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum en Heerhugowaard. Onze doelstelling is, zoals ook verwoord in de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen 2015 (WSOB), om bij te dragen aan de persoonlijke ontwikkeling van het algemeen publiek en aan de verbetering van maatschappelijke kansen van de inwoners.

Wij geven hieraan invulling door ons in te zetten voor vier programmalijnen die aansluiten bij maatschappelijke vraagstukken : Taal- en Leesbevordering, Terugdringen Laaggeletterdheid, Participatie en Zelfredzaamheid, Leven Lang Leren. De klassieke (uitleen)bibliotheek is ondersteunend aan deze vier programmalijnen.

Ons motto is: Bibliotheek Kennemerwaard is de plek voor leren, delen en creëren.

In het jaarrapport wordt voor de afzonderlijke gemeenten en voor de Stichting in zijn geheel verantwoording afgelegd over de besteding van de afzonderlijke (gemeentelijke) subsidies en overige inkomsten.

De organisatie

Bibliotheek Kennemerwaard is een basisvoorziening voor alle inwoners van de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum en Heerhugowaard. Het betreft een “werkgebied” van in totaal 226.089 inwoners (peildatum 01-01-2016, gebruikt voor de begroting 2017). Stichting Bibliotheek Kennemerwaard is een organisatie met een Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder. Aan de hand van de “Code Cultural Governance” zijn statuten, huishoudelijk reglement en een directiereglement opgesteld evenals het profiel voor leden van de Raad van Toezicht. In 2017 is de samenstelling van de Raad van Toezicht gewijzigd, de twee in 2016 ontstane vacatures zijn per 01-01-2017 ingevuld (zie hoofdstuk Raad van Toezicht).

Bibliotheek Kennemerwaard is binnen haar eigen exploitatie voortdurend op zoek naar kostenreductie. Hierbij staat de kwaliteit van dienstverlening voorop, waar mogelijk te verbeteren of verder te ontwikkelen tegen lagere kosten. Bibliotheek Kennemerwaard innoveert voortdurend om aan te sluiten bij relevante maatschappelijke ontwikkelingen. Ons beleid is gericht op vernieuwing, met behoud van het goede uit de bestaande dienstverlening. In samenwerking met veel lokale, maatschappelijke en educatieve organisaties bereikt onze bibliotheek nieuwe en bestaande doelgroepen. Een overzicht van samenwerkingspartners vindt u terug in het publieksjaarverslag.

Bibliotheek Kennemerwaard ontving in de jaren van 2011 tot en met 2017 minder gemeentelijke subsidie. Het betreft hier kortingen in bedragen en/of het niet toekennen van indexerings. De hoogte van de bezuinigingen en de jaren waarin bezuinigd wordt verschillen per gemeente. In het realiseren van bezuinigingen zoeken we naar de meest optimale vorm van vernieuwing op de programmalijnen in combinatie met instandhouding van de klassieke bibliotheek.

Het gebruik van de bibliotheek

Het aantal bezoekers aan de bibliotheekvestigingen steeg licht ten opzichte van 2016 met 0,8 % naar 917.241. In de gemeente Alkmaar en Heerhugowaard is teruggang in bezoekers te zien. De nieuwe of heringerichte vestigingen van Alkmaar Oudorp, Castricum en Bergen mogen zich juist verheugen in een groeiend aantal bezoekers. Al enkele jaren is sprake van een landelijke trend van dalende uitleencijfers boeken en overige media. Het afgelopen jaar was de daling in

Kennemerwaard minimaal. Het aantal uitleningen In Kennemerwaard nam af met slechts 0,8 % , ten opzichte van de 6,3% daling van het aantal uitleningen landelijk in 2016 (NB, landelijke cijfers 2017 zijn nog niet beschikbaar).

Bibliotheek op school

Het aantal gebruikers en uitleningen van 'de Bibliotheek op School' wordt niet meegeteld in de tellingen vanuit het geautomatiseerde uitleensysteem BICAT-WISE dat in de vestigingen wordt gebruikt. Het aantal uitleningen geregistreerd via KOHA (het uitleensysteem voor een aantal van de scholen) ten behoeve van het thuislezen is 9.617. Als de collectie alleen in school wordt gebruikt, wordt het gebruik van de collectie niet vastgelegd.

In totaal bereikte Bibliotheek Kennemerwaard 9.594 kinderen direct via de bibliotheek op school. In Bergen 854, in Alkmaar 3.497, in Castricum 1.028 en in Heerhugowaard 4.215 kinderen. Niet alle kinderen die gebruik maken van de bibliotheek op school zijn ingeschreven als lener van een bibliotheekvestiging. Het gestegen leesplezier en daarmee de verbetering van leesvaardigheid is voor Bibliotheek Kennemerwaard van groter belang dan het aantal kinderen dat een abonnement heeft. Het blijft natuurlijk een uitdaging om kinderen die de basisschool verlaten aan de bibliotheek te blijven binden.

Volwassenen

Het aantal volwassen leden inclusief de 65+ leden loopt ook terug, landelijk gezien met 4,1% (2016), bij Kennemerwaard gemiddeld met 1,86 %. Het verschilt sterk per gemeente, met name Bergen (m.n. Egmond) en Heerhugowaard laten een grotere uitval van betalende leden zien. Bovendien vergrijst de doelgroep. Hoewel nog steeds 70% van de bezoekers komt om een boek te lenen, verschuift de reden voor het bezoek naar studeren, informatie delen, leren en elkaar ontmoeten. De bibliotheek past de inzet van middelen aan passend bij dit verschuivend gebruik. Extra inkomsten worden, waar mogelijk, uit nieuwe dienstverlening gegenereerd (bijvoorbeeld Bibliotheek op School).

Formatie

Eind 2017 bestond de formatie uit 127 medewerkers, omgerekend 76,4 fte, ten opzichte van 75,3 fte in 2016. De toename in het aantal fte's heeft onder andere te maken met het aantrekken van medewerkers voor de projecten die de bibliotheek uitvoert. De dienstverlening rondom het taalhuis en de bibliotheek op school vraagt om medewerkers met andere competenties. Door het jaar heen hebben ruim 200 vrijwilligers additionele taken verricht.

Kostenverdeling Back Office

In het convenant, dat in 2012 opnieuw is ondertekend na de fusie met Bibliotheek Bergen, hebben de vier gemeenten onder andere afgesproken dat zij gezamenlijk de back office kosten van Bibliotheek Kennemerwaard financieren. Maatschappelijke veranderingen vragen om een innovatieve bibliotheek die aansluit op de door de gemeenten opgestelde beleidsvraagstukken. Stapsgewijs wordt geïnvesteerd op de vernieuwing en uitbreiding van de dienstverlening binnen de vier programmalijnen. Een overzicht van nieuwe producten vindt u terug in de rapportage per gemeente.

Onder de back office kosten vallen de lasten voor bestuur en organisatie, het management, innovatie en ontwikkeling, facilitaire ondersteuning, administratie, automatisering en transport.

T.o.v. de jaarrekening 2016 zijn de back office kosten met € 137.332 gedaald, oftewel met € 0,61 per inwoner afgenomen.

Kostenverdeling Back Office

	Totaal 2017	Totaal 2016	Per inwoner 2017	Per inwoner 2016
Management & Staf	€ 452.086	€ 488.803	2,00	2,16 *1)
Innovatie & ontwikkeling	€ 610.842	€ 489.873	2,70	2,17 *1)
Facilitaire ondersteuning	€ 397.480	€ 400.265	1,76	1,77 *1)
Overige kosten	€ 699.583	€ 918.382	3,09	4,06 *2)
	€ 2.159.991	€ 2.297.323	€ 9,55	€ 10,16
Daling	-€ 137.332		-€ 0,61	

*1) Personeelslasten.

*2) Bestuur en organisatie, administratie, automatisering en transport.

De kernactiviteiten van Bibliotheek Kennemerwaard in 2017:

Belangrijke doelgroepen voor Bibliotheek Kennemerwaard zijn kinderen en volwassenen in een kwetsbare maatschappelijke positie. Wij richten ons op deze doelgroepen door onze activiteiten te ontwikkelen volgens de vier programmalijnen van de bibliotheek : Taal- en Leesbevordering, Terugdringen Laaggeletterdheid, Participatie en Zelfredzaamheid, Leven Lang leren. De klassieke bibliotheek met haar faciliteiten en het beschikbaar stellen en uitlenen van collecties boeken en andere materialen is ondersteunend aan de maatschappelijke taak die de bibliotheek heeft in deze vier programmalijnen.

Ontwikkelingen dienstverlening per gemeente

De beleidskeuzes op basis van het meerjarenbeleidsplan 2015-2018 zijn afgestemd met de vier gemeentelijke opdrachtgevers en omvatten de volgende onderwerpen:

- *Taal- en Leesbevordering:* Bibliotheek Kennemerwaard is hét kenniscentrum en dé inspiratiebron op het gebied van taal, lezen en leesplezier voor jeugd en jongeren, hun ouders en leerkrachten en andere volwassenen door middel van een dienstenpakket waarmee de Bibliotheek zich duidelijk onderscheidt. Wij sluiten met onze dienstverlening aan op het leesgedrag en de informatiebehoefte van de lokale bevolking, gedifferentieerd naar doelgroepen. Voor Kennemerwaard betekent dienstverlening op scholen een intensieve meerjarige samenwerking tussen onderwijs, bibliotheken en gemeenten. Ook in 2017 is weer gewerkt aan aantoonbare verbetering van onderwijsresultaten op het gebied van lees- en taalvaardigheid en informatie- en mediavaardigheden. Om resultaten te meten wordt gebruik gemaakt van de landelijke leesmonitor. Het aantal scholen voor primair onderwijs dat werd bereikt met dienstverlening De Bibliotheek op School (dBos) is weer toegenomen. Verheugend is het om te zien dat ook het aantal deelnemende voorschoolse instellingen (kinderdagverblijven, peuterspeelzalen) fors is uitgebreid. Voor hen is Boekstart in de Kinderopvang ontwikkeld. Inmiddels wordt op 25 locaties bij jonge kinderen dit programma ter preventie van leesachterstanden uitgevoerd, en worden zo meer dan 2.100 kinderen bereikt.

Met de groei van het aantal locaties en consulenten heeft Kennemerwaard de diensten die aan scholen worden aangeboden kunnen uitbreiden. Dit heeft tot de volgende aandachtsgebieden geleid:

1. Leesbevordering & -plezier
2. Mediawijsheid/digitale geletterdheid
3. 21e Eeuwse vaardigheden

Op ruim 60 locaties waren consulenten werkzaam die leerlingen, leerkrachten en vaak ook ouders actief stimuleerden om te lezen of voor te lezen. Ook lessen mediawijsheid en sociale media gaven kinderen, leerkrachten en ouders handvatten om beter te zoeken op internet naar passende informatie en leerden hen kritisch en bewust gebruik te maken van sociale media. Een toenemend aantal scholen werd ondersteund in activiteiten rond de 21ste Eeuwse Vaardigheden. Hiervoor werden bijvoorbeeld lessen aangeboden waarin beginselen van programmeren voor alle groepen op een speelse en stimulerende manier werden aangeleerd.

Planmatige en professionele educatieve dienstverlening, zowel op het gebied van leesbevordering als mediawijsheid is één van de kernfuncties van de bibliotheek en draagt bij aan maatschappelijke meerwaarde. Door de inzet van professionele consulenten kon maatwerk per school worden geleverd. De scholen waardeerden de toegevoegde waarde van deze dienstverlening. De resultaten van De Bibliotheek op School zijn in het publieksjaarverslag verantwoord.

- *Participatie en Zelfredzaamheid*: Bibliotheek Kennemerwaard stimuleert met haar diensten en activiteiten inwoners zoveel mogelijk zelfstandig deel te nemen aan de samenleving, een eigen bijdrage te leveren aan die samenleving én hun zelfredzaamheid te bevorderen.
- *Terugdringen Laaggeletterdheid*: Bibliotheek Kennemerwaard ontwikkelt, samen met relevante partners, een duurzaam aanbod van diensten en activiteiten om laaggeletterden en inburgeraars te ondersteunen in hun (digi)taalontwikkeling. Door hen onder meer te helpen bij het zelfstandig leren lezen en schrijven en digivaardig worden draagt Bibliotheek Kennemerwaard bij aan de zelfredzaamheid en het zelfbewustzijn van deze inwoners. In alle vier gemeenten zijn hiervoor Taalhuizen en Taalpunten gestart, vanaf 2017 in Bergen en Castricum, in Alkmaar en Heerhugowaard eerder.
- *Leven Lang Leren*: Bibliotheek Kennemerwaard stimuleert inwoners op verschillende manieren om hun kennis en vaardigheden actueel houden en te verbeteren en zich in algemene zin te blijven ontwikkelen. Dit om bij de tijd te blijven en vooruit te komen in de samenleving. Hiervoor worden zowel binnen als buiten de vestigingen talloze activiteiten georganiseerd – workshops, lezingen, presentaties, spreekuren etc – vrijwel altijd i.s.m. lokale en regionale partners.

De inzet van middelen uit de reguliere subsidie per programmalijn, per gemeente is in het onderstaande overzicht inzichtelijk gemaakt.

Programmalijnen jaarrekening 2016 :								
Programmalijn	Alkmaar		Heerhugowaard		Castricum		Bergen	
LG	89.536	2,6%	26.342	1,3%	22.390	2,2%	14.419	1,8%
LB	220.796	6,3%	156.163	7,6%	86.944	8,6%	97.367	12,0%
LLL	102.331	2,9%	35.145	1,7%	25.807	2,6%	14.607	1,8%
PZ	19.764	0,6%	10.801	0,5%	6.097	0,6%	5.916	0,7%
KB	1.960.734	56,2%	1.284.494	62,3%	513.836	51,0%	375.348	46,2%
BO	1.093.491	31,4%	547.960	26,6%	351.616	34,9%	304.255	37,5%
TOTAAL	3.486.653	100,0%	2.060.905	100,0%	1.006.690	100,0%	811.912	100,0%

Programmalijnen jaarrekening 2017 :								
Programmalijn	Alkmaar		Heerhugowaard		Castricum		Bergen	
LG	100.412	2,9%	26.864	1,4%	23.829	2,4%	14.716	1,9%
LB	220.906	6,3%	154.199	7,8%	64.736	6,5%	75.753	9,9%
LLL	115.431	3,3%	35.529	1,8%	27.489	2,8%	14.975	2,0%
PZ	26.586	0,8%	10.850	0,6%	7.088	0,7%	6.178	0,8%
KB	1.991.034	57,2%	1.226.127	62,3%	539.794	54,3%	369.080	48,1%
BO	1.028.124	29,5%	515.203	26,2%	330.597	33,3%	286.067	37,3%
TOTAAL	3.482.493	100,0%	1.968.772	100,0%	993.532	100,0%	766.769	100,0%

NB: LG= Laaggeletterdheid, LB= Taal- en Leesbevordering, LLL=Leven Lang Leren, PZ= Participatie en Zelfredzaamheid, KB= Klassieke Bibliotheek, BO=Backoffice

Dat grote verschuivingen van formatie op de klassieke bibliotheek naar programmalijnen in 2017 ten opzichte van 2016 niet makkelijk meer te realiseren zijn, is in bovenstaand overzicht inzichtelijk gemaakt. Met een gelijkblijvend aantal vestigingen en openingsuren is de formatie op de klassieke bibliotheek terug gebracht naar 'lean and mean', en is er weinig flexibiliteit in de inzet meer mogelijk. Wanneer er vanuit de maatschappij of de gemeenten een grotere vraag naar inzet op bv. taal- en leesbevordering of bestrijding laaggeletterdheid komt, zal in gesprek met gemeenten toegewerkt moeten worden naar keuzes in het schrappen van andere dienstverlening of het toekennen van meer (project)subsidies.

Projecten met aparte of extra financiering worden verantwoord via de balans. In totaal is er ter waarde van € 1.229.091,- aangevraagd. Daarvan is € 471.756,- (=38,4%) gehonoreerd. Ten opzichte van 2016, toen er € 340.000,- aan aanvragen werd gehonoreerd is er sprake van een 39% groei aan inkomsten op projectfinanciering. Een overzicht van de projectaanvragen die dit jaar zijn gedaan en werden gehonoreerd is te vinden in onderstaand overzicht.

Fondsenwerving 2017				
Overzicht subsidieaanvragen / sponsoring 2017				
Datum	project	Subsidieverstrekker / Bedrijf	gevraagde bedrag	Toegekend
1-1-2017	Taalhuis HHW	Webgelden regio Alkmaar	€ 85.240,75	€ 85.240,75
1-1-2017	Schrijfwedstrijd Alkmaar in gewoon Nederlands	Taaq Cultuurfonds	€ 3.000,00	€ -
1-1-2017	Voorlezen tijdens Nationale Voorleesdagen	AZ	nvt	€ -
1-2-2017	Edic 2017	Europese Unie	€ 25.000,00	€ 25.000,00
1-3-2017	Taalhuis Castricum	Webgelden regio Alkmaar	€ 45.048,00	€ 45.048,00
1-3-2017	Taalhuis Heiloo	Webgelden regio Alkmaar	€ 28.544,00	
1-3-2017	Taalhuis Bergen	Webgelden regio Alkmaar	€ 35.236,00	€ 35.236,00
1-3-2017	M3 Kist	SIDN fonds	€ 14.850,00	€ -
1-3-2017	Stadstoer Alkmaar	Oranjefonds	€ 9.000,00	€ -
1-4-2017	Boekstart/ Dbos Castricum 2017-2018	Gemeente Castricum	€ 90.209,00	
1-4-2017	Boekstart in de Kinderopvang Bergen	Gemeente Bergen	€ 37.248,80	€ -
1-4-2017	Collectie GLB	Vision Direct	€ -	€ 250,00
1-5-2017	Collectie DBOS en Boekstart	Lemniscaat	€ -	€ 4.157,00
1-5-2017	Stimuleringsregling DBOS	Kunst van lezen	€ 6.000,00	€ 6.000,00
1-6-2017	DBOS Alkmaar Onderwijsachterstanden	Gemeente Alkmaar	€ 48.308,00	€ 48.308,00
1-6-2017	Dbos in de PABO	Stichting lezen	€ 9.956,00	€ -
1-7-2017	Dbos in de PABO	PABO	€ 17.036,00	€ -
1-7-2017	Combinatiefunctionaris CAL sep-dec 2017	Gemeente Castricum	€ 4.992,00	€ 4.992,00
1-7-2017	Veilig Puberen HHW	Gemeente Heerhugowaard	€ 36.928,00	€ 36.982,00
1-7-2017	DBOS Alkmaar 2018	Gemeente Alkmaar	€ 27.259,50	€ 30.000,00
1-7-2017	Dag en Dauw 2018	Oranjefonds	€ 30.000,00	
1-7-2017	Dag en Dauw 2019	Oranjefonds	€ 40.000,00	
1-7-2017	Stimuleringsregeling Boekstart in de kinderopvang	Kunst van lezen	€ 2.410,00	€ 2.410,00
1-7-2017	Boekstart in de Kinderopvang HHW 2017 en 2018	Gemeente Heerhugowaard	€ 77.009,00	€ 77.009,00
1-7-2017	EDIC 2018	Europese Unie	€ 35.000,00	
1-8-2017	Leesplezier in Overdie	Gemeente Alkmaar	€ 9.588,00	€ 9.588,00
1-8-2017	Boekenpret 2018	Gemeente Heerhugowaard	€ 23.355,20	€ 23.355,20
1-9-2017	Gratis kaartje Vue Bioscoop	Vue	€ 135,00	€ 135,00
1-9-2017	Taalhuis Alkmaar	Webgelden regio Alkmaar	€ 93.300,00	
1-9-2017	Taalhuis Heerhugowaard	Webgelden regio Alkmaar	€ 76.110,00	
1-9-2017	Taalhuis Castricum	Webgelden regio Alkmaar	€ 46.651,00	
1-9-2017	Taalhuis Bergen	Webgelden regio Alkmaar	€ 37.196,00	
1-10-2017	Veilig Puberen 2018 Bergen	Gemeente Bergen	€ 24.552,00	€ 6.796,00
1-10-2017	Boekstart in de Kinderopvang 2018 Bergen	Gemeente Bergen	€ 28.840,40	€ -
1-10-2017	De Bibliotheek op School 2018 Bergen	Gemeente Bergen	€ 60.974,00	€ -
1-10-2017	Dag en Dauw 2018 Bergen	Gemeente Bergen	€ 12.115,00	€ -
1-10-2017	No Impact Group	Gemeente Alkmaar	€ 5.000,00	€ 5.000,00
1-10-2017	Schrijfmarathon	Rabobank Alkmaar e.o.	€ 1.000,00	€ -
1-10-2017	Schrijfmarathon	Gemeente Alkmaar	€ 2.000,00	
1-11-2017	Scoor een boek en voorlezen tijdens NVD	AZ	nvt	
1-11-2017	Dag en Dauw 2018-2020	Fonds voor Cultuurparticipatie	€ 50.000,00	
1-11-2017	Dag en Dauw 2018-2020	Gemeente Alkmaar	€ 50.000,00	€ 25.000,00
1-11-2017	250 Bonnen gratis pannenkoek	De Bolle Buik	€ 1.250,00	€ 1.250,00
1-12-2017	Combinatiefunctionaris CAL 2018	Gemeente Castricum	€ 11.980,80	
		TOTAAL	€ 1.229.091,65	€ 471.756,95

Op verzoek van de gemeenten maken we inzichtelijk hoeveel uren er uit de exploitatiebegroting worden doorbelast naar de projecten. Het overzicht van 2017 is hieronder toegevoegd.

naam project	doorbelasting in €
Boekenpret Heerhugowaard	17.800
Passend Lezen Kennemerwaard	3.000
Bibliotheek op School Alkmaar	27.000
EDIC Kennemerwaard	16.400
Belastingdienst Kennemerwaard	7.500
Veilig Puberen Heerhugowaard	29.000
Leesplezier in Overdie	7.800
Combinatiefunctionaris Heerhugowaard	40.000
Taalhuis Alkmaar	50.000
Stichting Lezen en Schrijven	52.000
Taalhuis Heerhugowaard	20.000
Taalhuis Castricum	28.500
Taalhuis Bergen	22.000
Boekstart in de Kinderopvang, Heerhugowaard	20.000

Per gemeente is het dienstverleningsconcept op maat uitgewerkt, op basis van de beschikbare middelen en de subsidieafspraken. In iedere gemeente wordt de dienstverlening elk jaar vernieuwd en/of uitgebreid om aan te sluiten bij de veranderende vraag van onze gebruikers en gemeenten.

In gemeente **Alkmaar** werd de dienstverlening in 2017 uitgebreid met de volgende zaken:

NIEUW:

- 7 nieuwe Alkmaarse scholen starten met 'De Bibliotheek op School'. Het onderwijzend team en de leescoördinator worden door de bibliotheekconsulent ondersteund in het opzetten van een leesplan voor de school. Door de aandacht te richten op leesplezier, waardoor meer gelezen wordt door de kinderen, gaat de leesvaardigheid omhoog.
- Biebstartochtenden (incidenteel) georganiseerd voor ouders met jonge kinderen tot 4 jaar. Er wordt voorgelezen, ouders krijgen informatie over allerlei aspecten van taal- en ontwikkelingsstimulering, digitale ontwikkelingen en er worden themabijeenkomsten georganiseerd i.s.m. lokale partners.
Uitgangspunt is het "ontdekkend leren". Bovendien wordt rekening gehouden met alle ontwikkelingsgebieden van de kinderen zoals de motoriek, zintuigen, emotionele ontwikkeling, auditieve en visuele ontwikkeling. Daarnaast bieden deze activiteiten gelegenheid tot samen spelen en voor ouders om onderling ervaringen uit te wisselen.
- Wijk- en vraaggericht werken: medewerkers van de bibliotheek treden steeds meer buiten de muren op zoek naar manieren om meer inwoners te bereiken. Zo werd het afgelopen jaar een aantal zaken ontwikkeld, op vraag van inwoners:
  1. Leren voorlezen en begrijpend lezen in Overdie : Een consulent van de bibliotheek ontwikkelt op basis van behoefte nieuwe dienstverlening voor inwoners van de wijk.
  2. Levensverhalen delen in Overdie, gericht op immigranten en inburgeraars.
  3. Praten over kunst, een samenwerkingsproject van Bibliotheek Kennemerwaard en het Stedelijk Museum Alkmaar. Dit programma is bedoeld voor groepen mensen die moeite hebben met taal, zoals nieuwkomers en inburgeraars. Het gaat in het programma om taal en ontmoeting.

- Dag & Dauw – uitrol naar de wijken : In 2015 ontstond Dag & Dauw als een initiatief van Artiance centrum voor de kunsten en Bibliotheek Kennemerwaard. In het centrum van Alkmaar werd een programmateam van vrijwillige senioren opgezet. Deze groep mensen organiseert twee keer per jaar een serie van 12 culturele activiteiten voor leeftijdsgenoten. Deze activiteiten vinden plaats bij Artiance of de bibliotheek en incidenteel op locaties, zoals bij Theater Taqa De Vest, het Stedelijk Museum of het Regionaal Archief. De werkwijze van Dag & Dauw werd in 2017 uitgerold naar nog twee locaties. In samenwerking met Stichting NiKo en de Zorgcirkel werden er Dag & Dauw programmateams opgezet bij De Palatijn en De Vleugels. Dag & Dauw mag zich inmiddels verheugen in (inter)nationale interesse van vak- en sociale organisaties die bibliotheek Kennemerwaard hierin met grote belangstelling volgen.
- Workshops Herkennen van laaggeletterdheid en Doorverwijzen voor professionals bij netwerkpartners in het Bondgenootschap voor Geletterdheid.
- Workshops voor de stad van Morgen! Binnen de Stadsambassade. Deze workshops worden gegeven door lokale Alkmaarders die succesvol en inspirerend zijn op hun vakgebied en een waardevol netwerk hebben in de stad. Door middel van co-creatieve workshops dragen zij hun vakkennis en ervaring over aan Alkmaarders die hun lokale idee of concept willen realiseren. Deelnemers aan de workshops zijn (startende) ondernemers, vertegenwoordigers van maatschappelijke initiatieven en organisaties, actieve burgers, studenten etc.
- Samenwerking met de Belastingdienst, door het verzorgen van cursussen “Omgaan met de digitale overheid”, spreekuren van belastingadviseurs en hulp bij het doen van de aangifte.

Daarnaast houdt de bibliotheek ook gewaardeerde dienstverlening in stand.

BESTAAND/DOORLOPEND (niet uitputtend):

- De projecten Leesplezier in Overdie, Lezen in de Keuken en Boekstart zijn gericht op bestrijding van laaggeletterdheid en het voorkomen van taalachterstanden.
- Ten behoeve van participatie, sociale cohesie en een leven lang leren organiseert de bibliotheek jaarlijks diverse activiteiten gericht op activering van (oudere) burgers.
- 224,5 uur openstelling van 6 vestigingen in Alkmaar: Alkmaar Centrum, De Mare, Oudorp, Overdie, Schermerhorn en De Rijk .
- Voorleesochtenden ten behoeve van taalstimulering.
- Lezingen en debatten rondom maatschappelijke, erfgoed-historische, gezondheid en culturele onderwerpen, in samenwerking met andere instellingen en organisaties.
- Aanbieden van een aantrekkelijke en actuele collectie van boeken, tijdschriften en andere media.
- Het faciliteren van informatiesprekuren van derden zoals architecten, notarissen, gezondheidsaanbieders.
- Taal- en leesbevorderingsactiviteiten voor diverse doelgroepen.
- Digitale spreekuren en tablecaffé's voor burgers die minder digitaal vaardig zijn.
- Het Europe Direct Informatie Centrum (EDIC) in Alkmaar Centrum, mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de vertegenwoordiging van de Europese Commissie.
- 10 Alkmaarse scholen met 'De Bibliotheek op School' (inclusief Schermer). Het onderwijzend team en de leescoördinator wordt met behulp van inzet van een bibliotheekconsulent ondersteund in het opzetten van een leesplan voor de school. Door de aandacht te richten op leesplezier, waardoor meer gelezen wordt door de kinderen, gaat de leesvaardigheid omhoog.
- Het hosten en organiseren van Taalhuizen in Alkmaar, gericht op het terugdringen van laaggeletterdheid.

In de Cultuurnota van de gemeente Alkmaar is aangegeven dat de grote instellingen ieder jaar in hun jaarplan projecten dienen op te nemen dat inhoud geeft aan de gewenste vernieuwing op de drie speerpunten: Produceren, Jongeren en Vernieuwen. In 2017 zijn een aantal projecten gestart die bij een positieve evaluatie voortgezet zullen worden. Het betreft de projecten "Beeld kijken" dat met het Stedelijk Museum Alkmaar wordt uitgevoerd, gericht op taal- en cultuurbevordering onder allochtone vrouwen; het Media- en Filmfestival in samenwerking met het Filmhuis Alkmaar en Artiance, voor en door jongeren; Shuffle, een schrijfmarathon voor en door jongeren; het opzetten van een debatcyclus "City Talks" over verschillende maatschappelijke onderwerpen in de stad. Het laatste project is niet nog gestart onder deze naam. Binnen het budget van EDIC zijn wel op een aantal zondagmiddagen discussiebijeenkomsten met ter zake kundige inleiders georganiseerd onder het motto: "Europa Actueel".

In gemeente **Bergen** is de dienstverlening in 2017 uitgebreid met:

NIEUW:

- De start van een leesconsulent in het kader van Boekstart bij de kinderopvang op 1 school/kinderdagopvang in samenwerking met Kinderopvang Forte.
- Het hosten en organiseren van een Taalhuis in Bergen, gericht op het terugdringen van laaggeletterdheid.
- Het bieden van faciliteiten voor het invullen van de aangifte Inkomstenbelasting.

BESTAAND/DOORLOPEND (niet uitputtend):

- Ten behoeve van participatie, sociale cohesie en een leven lang leren organiseert de bibliotheek jaarlijks diverse activiteiten gericht op activering van (oudere) burgers (De Ochtenden).
- 90 uur openstelling van 3 vestigingen in Bergen: Bergen, Schoorl en Egmond aan Zee
- Voorleesochtenden ten behoeve van taalstimulering.
- Lezingen en debatten rondom maatschappelijke, erfgoed-historische, gezondheid en culturele onderwerpen, in samenwerking met andere instellingen en organisaties.
- Aanbieden van een aantrekkelijke en actuele collectie van boeken, tijdschriften en andere media.
- Het faciliteren van informatiesprekuren van derden waaronder het Sociaal Wijkteam dat in de bibliotheek gehuisvest is
- Taal- en leesbevorderingsactiviteiten voor diverse doelgroepen.
- 6 x 'de Bibliotheek op School': lees- en mediaplan, leesmonitor, programma's op het gebied van taal- en leesbevordering en mediawijsheid. Voor de jeugd tot en met 12 jaar is in alle kernen van Egmond op alle basisscholen een 'Bibliotheek op School' ingericht met een leesconsulent van de Bibliotheek die structureel leerkrachten en leerlingen ondersteunt. Het aantal leerlingen dat via de scholen in Egmond wordt bereikt is 718, en totaal via de 'Bibliotheek op School' in Bergen 854.
- Coderdojo's als onderdeel van het Kindermediacafé.
- Eén keer per maand een spirituele ochtend in samenwerking met Carla Evy Groot.
- Programma's rondom mediawijsheid op de voortgezet onderwijs scholen in Bergen
- (Bergense Scholen Gemeenschap en Adriaan Roland Holst School, Europese school)
- Cursussen Klik&Tik en Digisterker om de digitale vaardigheden te vergroten.

De gemeente Bergen hanteert een beleidsbrief BCF (d.d. 25 juli 2017) waarin zij voorafgaand aan het indienen van de begroting een aantal inhoudelijke en financiële kaders stelt waaraan de bibliotheek dient te voldoen. Niet alle gevraagde zaken konden begrotingstechnisch vertaald worden. Niet alleen omdat de beleidsbrief ons te kort voor het indienen van de begroting 2018 bereikte, maar ook omdat deze afwijken van het begrotingsbeleid zoals dat binnen het ambtelijk en bestuurlijk overleg rondom het bibliotheekwerk in Kennemerwaard is afgesproken. Onze begroting is een samenhangend geheel tussen de begroting van de backoffice en de frontoffice per gemeente. Wél hebben we in de begroting 2018 voor het bibliotheekwerk in Bergen grotendeels rekening gehouden met de kaders zoals deze zijn verwoord in de beleidsbrief. De complexiteit en overlap van de verschillende beleidsdocumenten waaraan de begroting naar het oordeel van de gemeente Bergen moet voldoen hebben ons verrast. Daarover zijn gesprekken gevoerd met de gemeente en is er afgesproken dat het een groeiproces is waarin gemeente en bibliotheek telkens met elkaar zullen afstemmen wat wenselijk en wat mogelijk is binnen de kaders van beide partijen.

In dit jaarrapport is op pagina 7 een overzicht opgenomen waarin de kostprijs per programmalijn per gemeenten wordt getoond. Hierin zijn ook de opbrengsten verrekend. Daarmee voldoen wij aan de wens van de gemeente Bergen tot een modulair systeem. In de laatste kwartaalrapportage over 2017 is er een totaaloverzicht over de prestaties geboden. In het publieksjaarverslag 2017 zijn in woord en cijfers een overzicht van de belangrijkste activiteiten van onze bibliotheek samengevat. In onze visie worden jaarlijks met de bibliotheek de mogelijkheden en onmogelijkheden besproken van de gewenste dienstverlening op hoofdlijnen. Immers, de bibliotheek is een professionele organisatie die vanuit haar kennis invulling kan geven door middel van het uitvoeren van activiteiten aan de door de gemeente aangegeven maatschappelijke effecten, zoals bevestigd door de vier wethouders in het bestuurlijk overleg van 5 maart 2018.

In de gemeente **Castricum** kon ondanks de krappe financiering door het verschuiven van taken ook nieuwe dienstverlening worden gerealiseerd binnen de bestaande exploitatie.

NIEUW:

- Start van een leesconsulent in het kader van de Bibliotheek op School op een basisschool in Castricum.
- Organiseren van spreekuren in samenwerking met Socius rondom het invullen van de aangifte Inkomstenbelasting.
- Het hosten en organiseren van een Taalhuis in Castricum gericht op het terugdringen van laaggeletterdheid.
- Inloopsprekuren mediawijsheid in Akersloot
- Uitbreiding activiteiten Samenspraak naar Akersloot

Op drie basisscholen is een leesconsulent aanwezig, zo worden 1.028 kinderen aangemoedigd en plezier in lezen bij gebracht.

BESTAAND/DOORLOPEND (niet uitputtend):

- 86 uur openstelling van 3 vestigingen in Castricum: Castricum, Akersloot en Limmen.
- Biebstartochtenden in Castricum georganiseerd voor ouders met jonge kinderen tot 4 jaar. Er wordt voorgelezen, ouders krijgen informatie over allerlei aspecten van taal- en ontwikkelingsstimulering, digitale ontwikkelingen en er worden themabijeenkomsten georganiseerd i.s.m. lokale partners en het consultatiebureau.

- Voorlezen ten behoeve van taalstimulering in Akersloot en Limmen.
- Lezingen en debatten rondom maatschappelijke, erfgoed-historische, gezondheid en culturele onderwerpen, in samenwerking met andere instellingen en organisaties.
- Aanbieden van een aantrekkelijke en actuele collectie van boeken, tijdschriften en andere media.
- Dienstverlening aan het Bonhoeffercollege, waarmee 1.560 leerlingen worden bereikt.
- Ten behoeve van participatie, sociale cohesie en een leven lang leren organiseert de bibliotheek jaarlijks diverse activiteiten gericht op activering van (oudere) burgers (De Ochtenden).
- Combinatiefunctionarissen op 2 basisscholen ten behoeve van taal- en leesbevordering en mediawijsheid.
- Activiteiten gericht op bestrijding van laaggeletterdheid.
- Maandelijks een filosofische leeskring.
- Coderdojo's als onderdeel van het Kindermediacafé.
- Cursussen Klik&Tik en Digisterker plus themabijeenkomsten om de digitale vaardigheden te vergroten.
- Samenwerking door middel van een leesconsulent in het kader van Boekstart bij de kinderopvang op 3 scholen/kinderdagopvang (Castricum en Limmen)

De gemeente Castricum hanteert in haar subsidiebeleid 5 speerpunten uit de Nota Publieke bekostiging, waar gesubsidieerde instellingen aan bij moeten dragen. Voor de bibliotheek geldt dat zij bijdraagt aan talentontwikkeling, eenzaamheidsbestrijding en stimuleren van gezondheid. De programmalijs taal- en leesbevordering en de activiteiten rondom mediawijsheid richten zich op talentontwikkeling bij kinderen. De programmalijs bestrijding laaggeletterdheid richt zich op talentontwikkeling bij volwassenen, en heeft effecten op eenzaamheid en gezondheid. Diverse activiteiten uit de programmalijs participatie en zelfredzaamheid alsmede uit de programmalijs Een Leven Lang Leren hebben een positief effect in de eenzaamheidsbestrijding en op het opdoen van kennis over gezondheid.

In de gemeente **Heerhugowaard** zijn een aantal nieuwe ontwikkelingen in 2017 in gang gezet.

NIEUW:

- Bouw door eigen medewerkers van een 3D printer, waarmee mediawijsheidlessen kunnen worden gegeven, en in gebruik name door burgermeester B. Blase.
- Start op 7 locaties van Boekstart in de kinderopvang, gericht op taal- en leesbevordering.

BESTAAND/DOORLOPEND (niet uitputtend):

- Activiteiten in samenwerking met het Erfgoed Platform Heerhugowaard.
- Ten behoeve van participatie, sociale cohesie en een leven lang leren organiseert de bibliotheek jaarlijks diverse activiteiten gericht op activering van (oudere) burgers (week van de ouderen).
- 81 uur openstelling van 2 vestigingen in Heerhugowaard: Heerhugowaard en De Noord.
- Voorleesochtenden ten behoeve van taalstimulering.
- Lezingen en debatten rondom maatschappelijke, erfgoed-historische, gezondheid en culturele onderwerpen, in samenwerking met andere instellingen en organisaties.
- Aanbieden van een aantrekkelijke en actuele collectie van boeken, tijdschriften en andere media.

- Het faciliteren van informatiesprekuren van derden.
- Taal- en leesbevorderingsactiviteiten voor diverse doelgroepen.
- Activiteiten voor de bibliotheek van 100 talenten.
- Informatiepunt en ondersteunende activiteiten rondom Duurzaamheid, Natuur en Milieu.
- Combinatiefunctionarissen op basisscholen ten behoeve van taal- en leesbevordering en mediawijsheid.
- 12 basisscholen met een bibliotheekconsulent.
- Boekstart
- Veilig Puberen met een financiële bijdrage van gemeente Heerhugowaard.
- Coderdojo's.
- Hosten en organiseren van een Taalhuis, gericht op het terugdringen van laaggeletterdheid.
- Biebstart met financiële ondersteuning van de gemeente
- Samenspel in samenwerking met MET
- Een leesconsulent in het kader van Boekstart bij de kinderopvang op 5 scholen/kinderdagopvang (Boekstart in de kinderopvang).
- Inzichtelijk maken van resultaten leesmonitor van 'De Bibliotheek op School'.
- Leeskring anderstaligen Samen Lezen

Naast projecten per gemeente wordt ook een aantal zaken Kennemerwaard-breed opgepakt. Door bovenlokaal onderwerpen op te pakken wordt efficiencywinst behaald. Een project als het Bondgenootschap Geletterdheid wordt succesvoller door bovenlokaal allianties aan te gaan, en deze te vertalen in lokale componenten. Doordat Bibliotheek Kennemerwaard vier gemeenten bestrijkt met haar werkgebied is zij voor andere maatschappelijke instellingen een interessante samenwerkings- of uitvoeringspartner.

Bovenlokale projecten

- Bondgenootschap Geletterdheid. In Nederland zijn 2,5 miljoen mensen laag-geletterd. Dat staat gelijk aan zeker één op de negen Nederlanders in deze leeftijdscategorie. Geletterdheid omvat luisteren, spreken, lezen, schrijven, rekenen, het omgaan met informatie en het gebruik van alledaagse technologie. De verantwoording van de projectgelden voor het Taalhuis zijn inmiddels apart verstuurd aan de daarvoor aangewezen ambtenaren van de vier gemeenten.
- Jaarlijkse discussie- en informatieavond voor de raadsleden rondom een maatschappelijk thema. In 2017 is met raadsleden gesproken over 'Een leven lang leren' en de rol die de bibliotheek daarin speelt.
- De opzet van een Facebook community M3 (Mediawijsheid, maken en meer) voor leerkrachten uit het basis- en voortgezet onderwijs waarbij zij kennis uit wisselen over mediawijsheid, programmeren en de makersbeweging.
- Uitbreiding van de landelijke overeenkomst tussen de Belastingdienst en de Koninklijke Bibliotheek om burgers meer digitaal vaardig te maken.
- Fondsenwerving blijft een belangrijke bron van inkomsten, in 2017 werd € 471.756. aan projectgeld toegekend aan bibliotheek Kennemerwaard.
- Dit jaar zijn we gestart met een bovenlokaal team voor klantenservice en klachtenafhandeling. Dit heeft de dienstverlening efficiënter en klantvriendelijker gemaakt.

Kennisuitwisseling en -deling

Bibliotheek Kennemerwaard hecht veel waarde aan het delen van haar ideeën, en aan het opzoeken van externe partijen om zelf kennis te vergaren. In 2017 werden er door verschillende medewerkers nationaal en internationaal werkbezoeken gebracht en kennis uitgewisseld met onder andere de Koninklijke Bibliotheek, de internationale DojoCon in Warwick (U.K.), bibliotheken Noord-Fryslân en Biblionet Groningen.

Medewerkers van Bibliotheek Kennemerwaard deelden meerdere keren hun kennis binnen provinciale kenniskringen of verzorgden workshops voor collega-bibliotheken. Op directieniveau werd een bijdrage geleverd aan het netwerk Public Libraries 2020 en het opstellen van een profiel voor een Vlaams-Nederlandse opleiding tot bibliothecaris. Daarnaast maakt de directeur deel uit van de onderhandelingsdelegatie van de VOB (Vereniging van Openbare Bibliotheken) voor het leenrecht, de juridische commissie van de FOBID (Nederlands Bibliotheek Forum), bestuur en jury van de Victorine van Schaickprijs en de Innovatieraad. De directeur nam deel aan een studiereis naar de bibliotheken van Chester, Manchester en Exeter. In mei mocht Bibliotheek Kennemerwaard een delegatie van de Rotaryclub uit Bath ontvangen die kennis kwam nemen van onze ideeën.

Certificering

Bibliotheek Kennemerwaard heeft het kwaliteitscertificaat van de Stichting Certificering Openbare Bibliotheken voor de derde keer in de wacht gesleept. Dit betekent dat de bibliotheek opnieuw voldoet aan de door de Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB) en Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) vastgestelde normen. De certificering geldt voor een periode van drie jaar. Bibliotheek Kennemerwaard heeft deze toets glansrijk doorstaan. Als sterke punten werden onder meer het leiderschap, strategie, netwerk en dienstverlening van de bibliotheek genoemd in het rapport van de twee officiële externe auditoren.

Bibliotheek Kennemerwaard heeft zich actief ontwikkeld tot een innovatieve organisatie waar digitale en fysieke dienstverlening hand in hand gaan. Er zijn veel nieuwe diensten ontwikkeld. Leden voelen zich wijzer door het bezoek aan de bibliotheek, geeft meer dan 70 procent aan en kunnen zich beter vermaken. Inwoners waarderen de bibliotheek vanwege haar rol op het gebied van informatievoorziening, sociale cohesie, eenzaamheidsbestrijding en participatie. Belangrijke waarden als toegankelijkheid, pluriformiteit, onafhankelijkheid en betrouwbaarheid blijven de dienstverlening kenmerken. De bibliotheek heeft programmalijnen opgesteld die aansluiten bij de maatschappelijke doelstellingen van de verschillende gemeenten. Bibliotheek Kennemerwaard is in hoge mate ambitieus met heldere doelstellingen en heeft hiervoor zowel intern als extern de handen op elkaar gekregen. De wijze waarop de bibliotheek haar ambities realiseert is steeds weer van een bijzonder niveau.

Overleg met de gemeenten

In alle vier gemeenten wordt regelmatig overlegd over de uitvoering van het bibliotheekwerk. Dit betreft niet alleen de portefeuille cultuur, maar ook over het sociaal domein, het onderwijs, duurzaamheid, WMO en laaggeletterdheid wordt overleg gevoerd. In 2017 is twee maal ambtelijk overleg gevoerd met de ambtenaren cultuur, en daarop volgend ook eenmaal bestuurlijk overleg met de portefeuillehouders. Onderwerpen van gesprek tijdens deze bestuurlijke en ambtelijke overleggen waren onder andere de voortgang van De Bibliotheek op School, de Taalhuizen, de kwartaalrapportages en de stand van zaken binnen de vier gemeenten.

Een delegatie van het MT bezocht in alle gemeenten zoveel mogelijk politieke partijen om met hen van gedachten te wisselen over de bijdrage die de bibliotheek aan hun gemeente kan geven.

Klanttevredenheidsonderzoek

Vanaf 2010 maakte Kennemerwaard gebruik van BiebPanel, een online onderzoek platform dat speciaal ontwikkeld is voor de bibliotheekbranche. Met ingang van 1 januari 2017 verricht onze eigen marketingafdeling zelf onderzoek. De resultaten van BiebPanel waren niet meer tot tevredenheid. In 2017 heeft de afdeling marketing met behulp van het MOSAIC segmentatiemodel onder andere onderzoek gedaan naar het bereik onder diverse doelgroepen, bereik onder inwoners, de gemiddelde afstand tot een vestiging, en zijn medewerkers geschoold in het toepassen van MOSAIC ten behoeve van de dienstverlening.

Digitale Bibliotheek in ontwikkeling

Landelijk wordt in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de Digitale Bibliotheek Nederland ontwikkeld, waarbij ook de Koninklijke Bibliotheek en de Universiteitsbibliotheken zijn betrokken. De content van Bibliotheek.nl, is voor iedere burger beschikbaar via het lidmaatschap van de lokale bibliotheek of via lidmaatschap van de digitale bibliotheek.

eBooks

Leners van Bibliotheek Kennemerwaard kunnen met een basisabonnement niet alleen lenen in de fysieke bibliotheek maar ook gebruik, maken van het e-bookplatform. Het beschikbaar stellen van ebooks is per 1 januari 2015 een verantwoordelijkheid van de Koninklijke Bibliotheek geworden. Eind 2017 bedroeg het aantal beschikbare titels ca. 20.000. De uitspraak van het Europese Hof van Justitie heeft nog niet geleid tot een andere opstelling van de uitgevers in het beschikbaar stellen van e-boek titels via het platform van bibliotheek.nl.

Totaal werden in het werkgebied van Kennemerwaard 43.221 e-boeken geleend. Ten opzichte van 2016 is dat 7,9% meer. Ook in relatie tot het aantal uitleningen van fysieke materialen is dat een stijging van 2,8% naar 3%. Het aantal leden dat een web-account aanmaakte om e-boeken te kunnen lenen nam in 2017 toe met 22% naar 6.432. De stijging in uitleningen en accounts is echter veel minder sterk dan in 2016. Opvallend is dat onder de e-boekleners vooral de groep van 41-50; 51-60 en 61-70 jarigen goed vertegenwoordigd is en ook het meeste aantal uitleningen voor zijn rekening neemt.

Bibliotheekwetgeving

De nieuwe wet WSOB is op 1 januari 2015 in werking getreden. In de wet worden vijf kerntaken van de bibliotheek benoemd. De doelstelling van de bibliotheek wordt in de wet omschreven als “het uitvoeren van functies die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek”. De Koninklijke Bibliotheek heeft vanaf 2015 een centrale rol in het stelsel van Openbare Bibliotheken. De KB is onder andere verantwoordelijk voor de landelijke digitale bibliotheek, zowel voor de digitale structuur al voor de centrale inkoop van content. Bibliotheek Kennemerwaard heeft de vijf kerntaken uit de wet vertaald in vier programmalijnen, die ondersteund worden door de klassieke bibliotheek.

Vooruitblik op 2018

Bibliotheek Kennemerwaard is een innovatieve organisatie. We ontwikkelen nieuwe diensten waarmee wij een bijdrage leveren aan het oplossen van diverse maatschappelijke problemen. Meer dan 70 procent van onze leden geeft aan dat zij door het bezoek aan de bibliotheek zich wijzer voelen, en dat zij zich beter kunnen vermaken. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat burgers de bibliotheek waarderen op het gebied van informatievoorziening, sociale cohesie, eenzaamheidsbestrijding en participatie. Op het gebied van taal- en leesbevordering en het

terugdringen van laaggeletterdheid zullen ook in 2018 grote inspanningen worden verricht. De afgelopen jaren heeft de bibliotheek binnen de staande formatie een grote verschuiving in werkzaamheden gerealiseerd. Waar in 2014 bij de start van het lopende meerjarenbeleidsplan 55,4% van de formatie werd ingezet ten behoeve van de klassieke (uitleen)bibliotheek en 15,6 % voor de programmalijnen, werd in 2017 40,9 % van de formatie op de klassieke bibliotheek en 36 % op de programmalijnen ingezet. Daarmee lijkt voorlopig de rek uit de mogelijkheden om intern formatie anders in te zetten.

Zonder de verworvenheden en waarden van het oude bibliotheekwerk te verliezen zoeken wij nadrukkelijk naar nieuwe manieren om aan de wens tot ontwikkeling van inwoners te voldoen. De Bibliotheek maakt programmalijnen die aansluiten bij de maatschappelijke doelstellingen van de gemeenten. De effecten worden zichtbaar gemaakt in de prestatiegegevens die de bibliotheek afsprekt met de gemeenten. Hierin wordt een beweging gemaakt van kwantitatief naar meer kwalitatief, anders gezegd van aantallen (output) naar maatschappelijk effecten (outcome). Het contact met onze klanten verdiept zich omdat er meer vanuit klant- of burgergedrevenheid gewerkt wordt. De bibliotheek vindt en verbindt informatie, is een betrouwbare adviseur, inspireert en verrast de klant op allerlei manieren. Er wordt (in co-creatie) samengewerkt met zzp'ers en met diverse groepen inwoners in de gemeenten. De klant, burger en subsidiërende overheid wordt verrast met meer dan wat hij/zij had verwacht. Het aantal activiteiten dat ontplooit wordt in de programmalijnen kan alleen toenemen door inzet van externe projectgelden.

Voor de komende jaren zullen drie programmalijnen leidend zijn in onze dienstverlening: educatie, participatie en zelfredzaamheid en de 'nieuwe' bibliotheek. In 2018 wordt gewerkt aan een nieuw meerjarenbeleidsplan 2019-2022, waarin de ingezette lijn uit het vorige beleidsplan met nieuwe inzichten wordt aangescherpt. Medewerkers zullen op hun kwaliteiten worden aangesproken, en leidinggeven zal voornamelijk gebeuren vanuit de inhoud, alleen daar waar nodig vanuit de hiërarchie. Voor eventuele transitievergoedingen, mocht het niet lukken om medewerkers door te laten ontwikkelen, zal een aanvulling moeten worden gevonden om de gevolgen van de reorganisatie op te kunnen vangen (2018 t/m 2022).

Bibliotheek Kennemerwaard heeft haar financiële beleid ingericht op het verbeteren van haar weerstandsvermogen, om in de toekomst uitgaven (investeringen, onderhoud en transitievergoedingen) uit eigen middelen en reguliere subsidie te bekostigen. Deze bewuste keuze maakt onderdeel uit van de maatregelen die genomen moeten worden nadat er in 2018 i.h.k.v. de implementatie van het risicomangement een risicoanalyse heeft plaatsgevonden. De kans maal impact scores zijn ingevuld door het managementteam en de Raad van Toezicht.

Ondernemingsraad

Samenstelling Ondernemingsraad, de Ondernemingsraad van Bibliotheek Kennemerwaard was voltallig en bestond in het jaar 2017 uit de volgende leden:

- Ursula Berkhout
- Annet den Draak
- Joey Haakman
- Jolanda Kreuk
- Marian Lerchbaumer
- Claudia Oudejans
- Chris Rode

Bijeenkomsten van de Ondernemingsraad :

- Ondernemingsraadvergaderingen.

De Ondernemingsraad is in 2017 zes keer bijeen geweest voor een Ondernemingsraad vergadering, afwisselend in Alkmaar Centrum en Heerhugowaard.

- Overlegvergaderingen

In 2017 heeft zes keer het overlegvergadering Directie/OR plaatsgevonden.

Deze overleggen vinden eveneens om en om plaats in Heerhugowaard en Alkmaar Centrum.

De overlegvergaderingen worden gehouden onder afwisselend voorzitterschap van de directeur en de voorzitter van de Ondernemingsraad.

- Overleg Ondernemingsraad / Raad van Toezicht

Op 22 mei kwam de OR bijeen met de 4 vertegenwoordigers van de raad van Toezicht voor het gebruikelijk overleg 'algemene gang van zaken.

Door de ondernemingsraad in 2017 behandelde onderwerpen:

De rode draad in het jaar 2017 was de doorontwikkeling/reorganisatie van de FO en BO in Bibliotheek Kennemerwaard

Onderwerpen waarover de Ondernemingsraad advies of instemming aan heeft gegeven:

Ter Instemming:

- Beloning- en waarderingsregeling (mondelijke instemming tijdens OV 30 januari)
- Regeling reis en verblijfkosten (november 2017)

Scholing en Vorming

De OR Up to date dag op 19 januari werd bezocht door twee OR-leden.

Op 9 juni was er een ochtend over Medezeggenschap in openbare Bibliotheken, twee leden van de OR zijn hierbij aanwezig geweest.

De thema middag AVG (Algemene verordening gegevensbescherming) op 7 december werd door één lid van de OR bezocht.

Op 18 december 2017 heeft de gehele OR een dagdeel training gehad van het KGCA.

Lopende zaken als de organisatieontwikkeling en OR en vrijwilligers werden besproken.

Het resultaat

Het resultaat over 2017 op Stichtingsniveau van Bibliotheek Kennemerwaard: € 462.285,- **positief**.

Ongeveer de helft van dit resultaat valt toe te schrijven aan de vrijval van twee onderhoudsvoorzieningen, op advies van en in overleg met de accountant. Daardoor heeft bibliotheek

Kennemerwaard een extra positief resultaat over 2017. Het resultaat is bestemd voor gelabelde reserveringen voor vervanging / investering in inventaris en automatisering, groot onderhoud aan de gebouwen en de eventuele transitievergoedingen. Bibliotheek Kennemerwaard neemt hierin nadrukkelijk haar verantwoordelijkheid om zelf te reserveren voor deze vervangingen en investeringen. Naast de diverse bestemmingsreserves moeten er ook voldoende middelen in de

algemene reserves zitten om tegenvallers binnen de exploitatie te kunnen opvangen. Daarbij moet worden opgemerkt dat het niet toekennen van indexering over een aantal jaren de financiële ruimte

om reserveringen op te bouwen structureel uitholt en voor de lange termijn investeringsproblematiek opwerpt.

Per gemeente:

Alkmaar : € 187.018 positief. Dit resultaat bestaat uit 2 onderdelen, een **incidenteel** positief resultaat door de hierboven genoemde vrijval van voorzieningen (€ 143.200) en een bewust gestuurd resultaat (€ 43.818).

Heerhugowaard : € 147.205 positief. Het resultaat valt € 125.060 hoger uit dan begroot door met name lagere personeelslaten (€ 61.000) en een lagere bijdrage in de back office (€ 25.000).

Castricum : € 14.164 positief. De totale financiële positie voor Castricum blijft matig tot zwak te noemen.

Bergen : € 113.898 positief. In dit positieve resultaat zit ook de vrijval van één onderhoudsvoorziening (€47.745).

De resultaatbestemmingen staan per gemeente in het hoofdstuk “staat van baten en lasten” verderop in het jaarrapport.

In 2017 is de solvabiliteit gestegen t.o.v. 2016 van 21,2% naar 35,8% (€ 1.063.458 : € 2.974.676 x 100%). Dit wordt o.a. veroorzaakt door het omzetten van de onderhoudsvoorziening naar een bestemmingsreserve groot onderhoud. De liquiditeitspositie is toegenomen met € 337.564. De current ratio is gestegen van 1,03 naar 1,22 (€ 1.654.136 : € 1.355.858).

Richtlijnen

De jaarrekening 2017 is opgesteld in overeenstemming met eigen grondslagen voor de jaarverslaggeving. Dit is in lijn met de richtlijnen zoals deze door onze subsidiërende gemeenten worden gesteld in hun subsidieverordeningen.

Risico's en verwachtingen voor 2018

Begin 2018 heeft er in het kader van de implementatie van risicomanagement een risicoanalyse plaats gevonden van het managementteam en de Raad van Toezicht. De kans x impactscores zijn ingevuld door het managementteam en de Raad van Toezicht. De uitkomsten van die analyse zijn meegenomen in onderstaande tekst.

De invulling van het openbaar bibliotheekwerk in Nederland is veranderd door de digitale ontwikkelingen binnen het media-aanbod. Met de bibliotheekwet als basis ligt er een enorme groeiomgelegenheid voor bibliotheken om burgers de maatschappelijke kansen te geven zodat zij zich kunnen ontplooiën in hun persoonlijke ontwikkeling. Een risico vormen de contributies en overige inkomsten van de leners. Het aantal lidmaatschappen dat altijd gekoppeld was aan het lenen van materialen neemt af en daarmee ook de inkomsten. Het sluiten van vestigingen of het omvormen tot doelgroepenbibliotheek heeft een negatief effect op het aantal volwassen betalende leden. De dienstverlening aan het onderwijs en de uitbreiding van activiteiten voor individuele inwoners biedt perspectief op andere inkomsten. Op het gebied van fondsenwerving en verhoging eigen inkomsten uit nieuwe dienstverlening zullen de inspanningen de komende jaren uitgebreid worden. De extra inkomsten uit de projectfinanciering maken het enerzijds mogelijk om als bibliotheek flexibeler in te springen op veranderingen in de vraag van overheden en gebruikers. Anderzijds plaatst het de bibliotheek ook in een lastige positie omdat deze bron van inkomsten niet zeker is en dus ook een groot versturend effect op de reguliere exploitatie kan hebben. Idealiter zou projectfinanciering op

het moment dat de dienstverlening effectief is gebleken en beantwoordt aan de verwachtingen, opgenomen moeten worden in de staande dienstverlening met een uitbreiding van subsidie of een gesprek met de financierende gemeente over welke dienstverlening verminderd kan worden. De Bibliotheek Kennemerwaard is overtuigd van de meerwaarde die zij levert binnen het gemeentelijk beleid waar het leesbevordering en mediaeducatie betreft en zet zich met kracht in om deze meerwaarde in resultaten aan te tonen. De resultaten van de leesmonitor tonen aan dat structurele aandacht voor leesplezier zich uitbetaalt. Leesvaardige burgers zijn beter in staat zich te informeren. Digitaalvaardige burgers kunnen zich beter handhaven in de maatschappij. Ook op het gebied van de WMO en de participatiewet ziet de bibliotheek kansen om de lokale overheden te ontzorgen en bij te dragen aan de uitvoering van deze decentralisaties. Onze programmaliijn Participatie en Zelfredzaamheid sluit aan bij het gemeentelijk beleid door burgers te informeren, bij te laten dragen aan en mee te laten doen in de samenleving. Door de overeenkomst die in 2016 is afgesloten op landelijk niveau tussen de Koninklijke Bibliotheek en de Belastingdienst heeft de bibliotheek een belangrijke rol gekregen in het burgers leren omgaan met de digitale overheid.

In de beeldvorming bij een aantal raadsfracties bij de vier gemeenten is soms het beeld dat de bibliotheek er is 'om boeken uit te lenen' hardnekkig en kan dit soms lastige discussies opleveren over inzet van middelen, doelen en resultaten. Een punt van aandacht daarbij is de in gemeente Bergen aangekondigde beleidscontract gestuurde financiering (BCF) en de in Castricum gestarte discussie rondom Publieke Bekostiging. Bibliotheek Kennemerwaard zal met de gemeente Bergen en Castricum het gesprek aangaan in hoeverre deze systematiek door te voeren valt in de subsidieverhoudingen en in relatie tot de afspraken uit het convenant met de vier ons financierende gemeenten. Er kan een spanningsveld optreden waarbij de gemeente zich op gaat stellen als inkoper op productniveau, terwijl de bibliotheek op het standpunt staat dat zij programmaliijnen aanbiedt (en vaak onderdeel van een keten is). In samenspraak met de gemeente kan de besteding per programmaliijnen variëren op basis van de lokale behoefte en speerpunten. Ook ligt het gevaar op de loer dat de bibliotheek moet aantonen aan de gemeente wat zij bijdraagt aan speerpunten van een gemeente, waarbij uit het oog kan worden verloren door de gemeente dat de bibliotheek een eigen verantwoordelijkheid heeft in het uitvoeren van de vijf kerntaken. De eisen dan wel wensen van de vier gemeenten op het gebied van verantwoording van de jaarrekening en indienen van de begroting dreigen zo ernstig uit elkaar te lopen dat daarmee een efficiënte bedrijfsvoering in gevaar komt. De gemeenten lijken meer inzicht in details te willen, te sturen op effectmeting zonder dat zij daarbij zelf een goed beeld hebben over wat ze daarmee precies bedoelen. Dat maakt het voor de bibliotheek lastig om aan de wensen van de gemeenten te voldoen.

De Algemene Verordening op Gegevensbescherming (AVG) die op 25 mei 2018 in werking zal treden stelt de bibliotheek voor vraagstukken op het gebied van privacybescherming. De medewerkers zijn zich hier bewust van, waar nodig zijn administraties aangepast, maar het blijft een punt van continue aandacht.

De nieuwe toekomst vraag flexibiliteit in het omgaan met beschikbare middelen Naast de traditionele exploitatiebegroting richt Bibliotheek Kennemerwaard haar begroting in volgens de programmaliijnen, zodat voor de gemeenten inzichtelijk wordt aan welke maatschappelijke doelstellingen de bibliotheek een bijdrage levert tegen welke kosten.

De Bibliotheek Kennemerwaard zal trachten voor 2019 een sluitende begroting op te stellen. In een aantal gemeenten is aanvulling van het eigen vermogen noodzakelijk, om voldoende buffer te

hebben om tegenvallers op te kunnen vangen, naast de mogelijkheid om te kunnen reserveren ter investering en vervanging in (bestaande) apparatuur en gebouwen.

Bibliotheek Kennemerwaard beschikt na de resultaatbestemming van het positieve resultaat over 2017 over een klein eigen vermogen voor de vestigingen in de gemeente Castricum. Toch blijft deze reserve erg beperkt om financiële tegenvallers en gevolgen van reorganisaties op te kunnen vangen. Dit beeld is constant over de laatste jaren. Binnen het huidige subsidieniveau is het ieder jaar een strijd om binnen de begroting de exploitatie rond te krijgen.

Binnen de CAO van de Openbare Bibliotheken worden in 2018 geen grote ontwikkelingen verwacht, de begroting 2018 voorziet in een loonstijging van 1,75%. De splitsing in de loonstijging in relatie tot de stijging van de eindejaarsuitkering was nog niet bekend bij het opstellen van de begroting. De huidige CAO loopt nog door tot 30 juni 2019.

Begin 2018 heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden van ons meerjarenbeleidsplan 2015-2018 met de zittende wethouders. Eén van de belangrijkste conclusies was dat de wethouders tevreden zijn over de innovatiekracht en dienstverlening van de bibliotheek. De mate waarin de bibliotheek haar eigen beleid bepaalt werd als zeer professioneel beoordeeld, en behoefde vanuit de gemeenten weinig sturende input.

Wij hebben vertrouwen in de toekomst van Bibliotheek Kennemerwaard. De functie van de bibliotheek en bibliothecaris is onmisbaar in onze gemeenten. Door in te zetten op bibliotheekwerk met effect, zoals met onze structurele programma's voor taal- en leesbevordering en terugdringen van laaggeletterdheid geven wij burgers, kinderen toegang tot de maatschappij. Met onze programma's rondom mediawijsheid dragen we bij aan geïnformeerde en daarmee grotere zelfredzaamheid onder burgers. Wij prikkelen burgers om nieuwsgierig te zijn naar de wereld om hen heen en naar hun eigen mogelijkheden. Het grote bereik dat de bibliotheek heeft zetten wij graag in om maatschappelijke waarde toe te voegen. Door te leren, delen en samen te creëren zorgt de bibliotheek voor gelijke kansen op maatschappelijke ontplooiing voor een ieder.

Mevrouw E. Winters
Directeur-bestuurder

Verslag Raad van Toezicht Stichting Bibliotheek Kennemerwaard

De Raad van Toezicht van de Stichting Bibliotheek Kennemerwaard hierna te noemen de RvT, is verantwoordelijk voor het toezicht op het beleid van de directeur-bestuurder en de algemene gang van zaken in de stichting. Hij staat de directeur-bestuurder met raad ter zijde en fungeert als klankbord. Voor het uitvoeren van deze taak verschaft de directeur-bestuurder de leden van de RvT tijdig de noodzakelijke informatie. De RvT dient te allen tijde in het belang van de stichting te handelen, zonder opdracht en onafhankelijk van bijkomstige belangen. De RvT bestaat uit zes leden en ieder lid kan voor drie termijnen van drie jaar zitting nemen in de RvT.

Samenstelling

De Raad van Toezicht van de Stichting Bibliotheek Kennemerwaard bestond in 2017 uit de volgende leden :

- Dhr. M.L.M. Delahaij, lid
- Mevr. B. Dijkstra, lid
- Mevr. L. Oskamp, lid
- Dhr. K.J. Res, lid
- Dhr. J. van der Rhee, lid
- Dhr. C.G. van Vliet, voorzitter

De leden van de RvT krijgen een vastgesteld bedrag van € 120,29 per bijgewoonde vergadering als tegemoetkoming voor hun werkzaamheden per jaar. Geen der leden heeft een (neven) functie die strijdig is ten opzichte van de belangen van de Stichting.

De vergaderingen en belangrijkste agendapunten

De Raad van Toezicht heeft in 2017 vijf keer vergaderd, voorafgaand heeft de voorzitter ter voorbereiding van de agenda met de directeur-bestuurder overleg over actuele ontwikkelingen en de voortgang van het operationele proces. Naast de reguliere vergaderingen is er een overleg geweest tussen de RvT en de Ondernemingsraad, en is er een studiemiddag georganiseerd met het management en de Raad van Toezicht.

De belangrijkste onderwerpen van gesprek tijdens de vergaderingen waren:

- Vaststelling van de jaarrekening 2016.
- De financiële rapportages 2017.
- De begroting 2018.
- Bestuurlijke ontwikkelingen aangesloten gemeenten.
- Certificering 2017.
- De (reorganisatie) ontwikkelingen van de organisatie als geheel en de rol van directeur-bestuurder en het managementteam zijn verder vaste onderwerpen van gesprek.

De jaarrekening 2017 is opgesteld in overeenstemming met eigen grondslagen voor de jaarverslaggeving, dit is in lijn met de richtlijnen zoals deze door onze subsidiërende gemeenten worden gesteld in hun subsidieverordeningen.

De door de accountant afgelegde toelichting op de balans en exploitatierekening treft u hierbij aan. De RvT spreekt zijn tevredenheid uit over het jaarresultaat. Door strak te sturen op de uitgaven is het gelukt om een positief resultaat van € 462.285,- te behalen, wat noodzakelijk is om reserves op te bouwen voor toekomstige investeringen en eventuele tegenvallers op te kunnen vangen.. Hij stelt tevens vast dat de resultaatbestemmingen gebaseerd zijn op gedegen bestuursbesluiten, in lijn met de begroting en de vigerende visie en strategie.

De RvT van de Bibliotheek Kennemerwaard spreekt graag zijn waardering uit naar de directeur-bestuurder en de medewerkers voor het vele werk dat in 2017 verricht is. Bibliotheek Kennemerwaard is een toonaangevende organisatie waarin medewerkers aangemoedigd worden het beste uit zich zelf te halen, en zo de inwoners van ons werkgebied een uitstekende en verrassende dienstverlening bieden.

Namens de Raad van Toezicht van Stichting Bibliotheek Kennemerwaard:

C.G. van Vliet MPM

Voorzitter